

DIDAKTICKÉ HRY SE ZAMĚŘENÍM NA ROZVOJ FINANČNÍ GRAMOTNOSTI pro 1. stupeň ZŠ

Pracovní listy

Vytvořila: PhDr. Mgr. Michaela Drexler

Workshop matematické čtenářské gramotnosti je realizován a financován v rámci projektu „PolyGram - Podpora polytechnického vzdělávání, matematické a čtenářské gramotnosti v Jihomoravském kraji“, registrační číslo CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_034/0008358, v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Na projekt je poskytována finanční podpora EU, MŠMT a Jihomoravského kraje.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

TÉMA: Peníze v historii a jejich vývoj

Motivace:

Dlouhou dobu lidé obchodovali se zbožím. Peníze nebyly vynalezeny, proto směnný obchod probíhal výměnou zboží za zboží. Mlynář nabídl na trhu farmářovi pytel mouky za deset kuřat. Ale mohlo se stát, že někdy tato výměna mohla být zcela komplikovaná. Farmář nepřišel na trh s kuřaty a mlynář hledal někoho, kdo by s ním vyměnil mouku aspoň za prase. Našel jiného farmáře, který mu vyměnil mouku za krávu a jiný krávu za prase. Tak vznikla první platidla, aby obchod mohl vždy proběhnout.

Hra na směnu¹

Cíl: žák pochopí mechanismus směnného obchodu.

Pomůcky: kartičky s obrázky platidel (např. kuře, ovce, kůže, ovoce, zelenina, mouka), tabulka s cenami zboží.

Časová náročnost: 20 minut

Forma výuky: skupinová

Pravidla hry: každá skupinka dostane asi dva druhy zboží a ostatní jej musí pomocí směny získat. Předem je stanovený ceník, ve kterém jsou uvedeny hodnoty a poměry výměny. Ceny mohou být různě zkombinovány.

Příklad ceníku

1 ovce odpovídá 3 kuřatům

10 jablek odpovídá 1 kuřeti

15 mrkví odpovídá 1 kůži

1 ovce odpovídá 20 hruškám.

Závěrečná diskuze o výhodách a nevýhodách směnného obchodu

¹ SKOŘEPA, M.; SKOŘEPOVÁ, E. Finanční a ekonomická gramotnost, 1. vyd. Praha: Scientia, 2008, 197 s. ISBN 978-80-86960-40-1

TÉMA: Bankovky

Motivace:

Směnný obchod se neosvědčil a vznikla první platidla. Jako první se prosadily drahé kovy. Byly vzácné, dobře zpracovatelné a dlouho vydržely. Jejich hodnota se určovala podle váhy. Mělo to i své nevýhody. Při větším množství bylo jejich nošení náročnější. Proto se začaly tisknout papírové bankovky. Důležité jsou ochranné prvky na bankovkách (seznámení žáků s ochrannými prvky vodoznak, ochranný okénkový proužek, barevná vlákna, soutisková značka, skrytý obrazec, opticky proměnlivá barva, iridiscentní pruh, mikrotext).

Loto

Cíl: žák vyhledá ochranné prvky na bankovce.

Pomůcky: hrací karta

Časová náročnost: 10 minut

Forma výuky: individuální

Pravidla hry: Každé z dětí obdrží část 1 – hrací plocha, část 2+3 jsou slepené dohromady a rozstříhané na 12 dílů. Po správném vypočítání příkladů a položení na správný výsledek, otočíme všechny dílky obrázkem nahoru. Výsledkem je správně sestavená bankovka s ochrannými prvky.

50	80	5
3	600	70
40	6	8
20	7	30

Část 1

$2\ 500 : 50 =$	$40\ 000 : 500 =$	$350 : 50 =$
$1\ 800 : 60 =$	$36\ 000 : 60 =$	$2\ 800 : 40 =$
$240 : 6 =$	$5400 : 900 =$	$56\ 000 : 7000 =$
$1\ 200 : 60 =$	$210 : 30 =$	$9\ 000 : 300 =$

Část 2

Část 3

Závěrečné zopakování ochranný prvků

TÉMA: Rozpočet

Motivace:

I malé děti si mohou vydělat peníze. Stačí pomoc v domácnosti vynesení odpadků či vyklízení nádobí z myčky. Mohou i pomáhat na zahradě se shrabováním listí či zametáním chodníku. Každý rodič dítě pochválí a po dohodě může dítě získat finanční odměnu. A teď, když máme narozeniny a chtěli bychom uspořádat oslavu, můžeme si ji sami nachystat a koupit potřebné.

Narozeninová oslava²

Cíl: žák vytvoří rozpočet

Pomůcky: papír

Časová náročnost: 15 minut

Forma výuky: individuální

Pravidla hry: Každý žák obdrží určitou částku a vytvoří si svůj nákupní seznam, co je potřeba na narozeninovou oslavu pro svoje 3 kamarády.

Příklad rozpočtu:

Mám našetřeno 550 Kč.

Z toho mohu koupit balíček nafukovacích balónků za 45 Kč, slámky za 28 Kč, papírové konfety za 65 Kč, 4 limonády za 60 Kč, občerstvení za 235 Kč

Celkem 433 Kč, zůstane mi 117 Kč.

Závěrečná diskuze, zda děti zvládly vytvořit rozpočet.

² DVOŘÁKOVÁ, M.; FRÝZOVÁ, I.; STARÁ, J.; Prvouka příručka pro učitele pro 3. Ročník základní školy, 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2010, 124 s. ISBN 978-80-7238-870-7

TÉMA: V obchodě

Motivace:

Hra může navázat na rozpočet z hry předchozí. Pokud už vím, co budu potřebovat na svoji oslavu, mohu jít na nákupy.

Hra na obchod

Cíl: žák umí vystavit pokladní doklad, odhadne cenu nákupu, počítá peníze.

Pomůcky: papírové peníze (vyrobené např. ve výtvarné výchově), krabičky od zboží, makety zboží, nákupní seznam.

Časová náročnost: 25 minut

Forma: hromadná

Pravidla hry: Někteří žáci budou obchodníci (např. potravin, drogerie, papírnictví) a ve svém obchodě si vystaví zboží s cenami (všechny ceny předem domluveny). Jiné děti budou zákazníci a nakupují věci pro svoji potřebu. Žáci se střídají ve svých rolích a imitují skutečné činnosti (počítají peníze, vystavují pokladní doklad, vracejí peníze), využívají vlastních zkušeností.

Závěrečná diskuze, zda děti zvládly náležitosti pokladního dokladu, odhady nákupu, vrácení peněz.

TÉMA: Zaměstnání – dělba práce

Motivace:

Bankovky jsou papírové hotovostní peníze, které vydává banka. Než Státní tiskárna cenin bankovky vyrobí, předchází tomu výběrové řízení návrhu na bankovku. Při výrobě se musí dodržovat určité postupy a pravidla.

Grafické studio – návrh na bankovku³

Cíl: žák uvede výhody a nevýhody dělby práce.

Pomůcky: papír, pastelky

Časová náročnost: 25 minut

Forma: skupinová

Pravidla hry: Žáci jsou rozděleni do dvou skupin po 11 žácích. První skupina využívá dělbu práce, druhá ne. Obě skupiny mají za úkol během časového limitu navrhnout, vyrobit a přinést do banky čtyři bankovky.

Kroky při výrobě bankovky:

- 1) rozměřit na papír A4 obdélníky o rozměrech 11x15cm,
- 2) nastříhat rozkreslené obdélníky,
- 3) navrhnout design čtyř bankovek,
- 4) navrhnout text na čtyři bankovky,
- 5) navrhnout ochranné prvky,
- 6) nakreslit navržený obrázek na čtyři bankovky,
- 7) napsat texty na čtyři bankovky,
- 8) nakreslit ochranné prvky na čtyři bankovky,
- 9) vystříhnout ochranné prvky na čtyři bankovky,
- 10) nalepit ochranné prvky na čtyři bankovky,
- 11) zkompletované bankovky zanést do banky.

Žáci, kteří skončili se svojí částí, mohou např. uklízet odpadový materiál.

První skupina pracuje dle rozpisu pro každého žáka, ve druhé skupině každý žák musí provést všechny kroky uvedené na rozpise.

Závěrečná diskuze o tom, která skupina v časovém limitu stihla vyrobit více bank

³ NOVÁK, B. Vybrané kapitoly z didaktiky matematiky, 2. vyd. Olomouc: UPOL, 2005, 66 s. ISBN 80-244-1068-0

TÉMA: V bance

Motivace:

Již v dobách minulých se bohatá šlechta a měšťané obávali o svůj majetek. Hledali úkryt, kam by peníze uschovaly. Za spolehlivé považovali chrámy, proto si peníze, které okamžitě nepotřebovaly, tam odnášeli. Kněží tak mohli poskytovat půjčky z majetku u nich uložených. To byl základ pro vznik bank.

Domino

Cíl: žák rozumí bankovním pojmům.

Pomůcky: hrací kartičky

Časová náročnost: 10 min

Forma: individuální

Pravidla hry: Každý žák dostane 6 hracích kartiček a hledá vždy definici k bankovnímu pojmu. Může se tato hra pojmout jako soutěž, kdo první bez chyby poskládá domino.

tento bankovní produkt zajišťuje financování tvých potřeb nebo přání	vkladní knížka	je spořicí produkt, který umožňuje jeho majiteli disponovat s penězi pouze na přepážce banky	platební karta
je platební nástroj, který umožňuje přístup majitele účtu k jeho penězům	úroková sazba	tato číslo v procentech vyjadřuje, jaká částka se vrací navíc bance	běžný účet
tyto peníze nejsou určeny k vytváření úspor, ale jsou kdykoliv k dispozici k placení	terminovaný vklad	je spoření s vyšším úrokem na delší dobu splatnosti bez možnosti dřívějšího výběru	úvěr

Závěrečná diskuze o zvládnutí bankovních pojmů.